KRONIKA FARMACEUTYCZNA

ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO FARMACEUTÓW-PRACOWNIKÓW W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Redaktor — Cz. Nałęcz.

ROK XXX. **Nr. 4** **28 lutego 1931 r.**

Z Zakładu Farmakognozji Uniwersytetu Poznańskiego.
Kierownik Zakładu: Prof. Stanisław Biernacki.

ERNST WEISS.

Badanie dobroci kłącza gorzknika kanadyjskiego.

Jakkolwiek kłącze gorznika kanadyjskiego zaczęto stosować w lecznictwie stosunkowo niedawno, to jako barwnik znane było kłącze oddawna mieszkańcom Ameryki. Indjanie używali wyciągów z gorzknika do zabarwienia skóry na brunatno. Używali oni też rośliny tej i do celów leczniczych przy chorobach oczu, przeciw hemoroidom, przy nieregularnem trawieniu oraz przy krwawieniach macicy. Anglik *P. Müller* już 1789 r. zauważył, że z całej rośliny kłącza korzenie wykazują najsilniej działanie, co później zostało stwierdzone przez badanie na ciała czynne poszczególnych części roślin. W następstwie dalszych badań już w 1860 r. znajdujemy *Rhiz. Hydrastis* w lekospisie amerykańskim. Wprowadzenie tego surowca do lecznictwa europejskiego datuje się od roku 1883, w którym to roku *Schatz* na zjeździe przyrodników we Fryburgu gorąco polecał stosowanie surowca do celów terapeutycznych. Rzeczywiście przyjął się surowiec ten w lecznictwie, lecz wysoka cena stała na przeszkodzie do jego szerszego zastosowania. O zwyżce cen może dać pojęcie fakt, że w Nowym Jorku od roku 1901 do 1907 cena wzrosła z 55 cts. do 2 dolarów za funt, a z początkiem 1927 roku w Hamburgu surowiec osiąga 52 mk. niemieckich za kilogram. Gdy w roku 1927 na rynku światowym pokazało się ziele gorzknika (Herba Hydrastis), które, jakkolwiek zawiera mało alkaloidów, nadaje się jednak do rentowniejszego ich otrzymywania, nastąpiło wahanie się ceny, która ostatecznie utrzymuje się na prawie tym samym poziomie. Naturalnie wobec wysokiej ceny surowca, bywa on bardzo często zafałszowany.

Praca niniejsza ma na celu zbadanie Rhiz. et Rad. Hydrastis canadensis znajdujących się na rynku naszym z różnych firm hurtowych. Jako podstawę do badań wzięto wymagania Ph, G. wyd. VI. i wymagania umieszczone w materjałach do Farmakopei polskiej dla tego surowca.

Badania dobroci kłączy gorzknika kanadyskiego polegają na:

I. Badanie mikroskopowe tożsamości w celu stwierdzenia ewentualnych domieszek innych roślin,
II. Oznaczenie ilościowe ciał czynnych;
III. Oznaczenie ciał mineralnych w celu stwierdzenia ewentualnych zanieczyszczeń mineralnych.

MIKROSKOPOWE BADANIE NA TOŻSAMOŚĆ I ZANIECZYSZCZENIA.

Do mojej pracy zużyłem 5 prób Rhiz. et. Rad. Hydrastis, 4 dostarczone przez firmy krajowe, jedną przez firmę gdańską. Starając się o surowce sproszkowane, dostałem tylko w jednym wypadku Rhiz. plv. Próby I, II i V dostałem w całości, próba III była krajana, a IV sproszkowana. Ponieważ przy próbach I, II, III i V zauważyłem stosunkowo wielką zawartość korzeni, zdecydowałem się oznaczyć stosunek kłącza do korzeni przez osobne odważenie ich. Okazało się, że czasami procentowa zawartość korzeni dosięgała prawie połowy, co wywiera wpływ na ogólną zawartość alkaloidów, ponieważ korzenie o wiele mniej zawierają alkaloidów aniżeli kłącze.

% zawartość	Próba I	Próba II	Próba III	Próba IV
Kłącza	66,6	73,5	60	56
Korzeni	33,4	26,5	40	44

P r ó b a I. wyglądem, smakiem i zapachem odpowiadała zupełnie wymaganiom VI farmakopei niemieckiej. Zauważyłem tylko, że kłącza były stosunkowo małe i nie osiągały maximum długości i szerokości przewidzianej przez farmakopeję, lecz dochodziły zaledwie długości od 3 — 4 cm. i szerokości 6 mm. Próba II, III i V co do budowy morfologicznej odpowiadały w zupełności wymaganiom farmakopei.

P r ó b a IV. przedstawiała proszek miałki, barwy ciemno-brunatno-żółtej, nie pozwalała na rozpoznawanie cech morfologicznych, wygląd surowca wskazywał na to, że był on zafałszowany. Okiem nieuzbrojonem w próbie I stwierdziłem obecność nici i kawałków słomy, pochodzących prawdopodobnie z opakowania. Skrawki próby I, II III i V pod mikroskopem wykazały charakterystyczną budowę anatomiczną kłącza gorzknika. Celem stwierdzenia tożsamości surowców, badałem ich pod mikroskopem w 10%

kwasie azotowym. We wszystkich próbach powstały żółte igiełki azotanu berberyny, w próbie IV jednakże dość powoli i mało.

W literaturze, przeważnie starszej, znajdujemy często wzmianki o rozmaitych zafałszowaniach kłącza gorzknika. *Hartwich* i *Hellström* np. opracowali klucz do rozpoznawania i oznaczania zafałszowań roślinnych, spotykanych przy Rhiz. Hydrastis canadens., którym i ja posługiwałem się przy moich badaniach:

I. Kłącza i korzenie roślin dwuliściennych z wiązkami sitowo-naczyniowemi kolateralnemi.

A. Na brzegu drewna kłącza dużo włókien.

a) Promienie rdzeniowe szerokie, zbudowane z komórek cienkościennych. Niema komórek wydzielinowych. Kłącze otacza cienki korek. W korzeniu niema włókien — *Hydrastis canadensis.*

b) Szerokie promienie rdzeniowe zbudowane z komórek grubościennych jamkowatych. Występują komórki wydzielinowe. Korka zupełnie brak. W korzeniach znajdujemy dużo włókien. — *Aristolochia serpentaria.*

B. W drewnie kłącza i na korzeniach dużo włókien. — *Leontice thalictroides.*

C. Jest bardzo dużo naczyń w drewnie. W parenchymie występują komórki, zawierające garbnik. — *Stylophorum diphyllum.*

D. W korze występują komórki twardzicowe. Ziarna skrobi podwójnej wielkości jak u gorzknika. — *Jeffersonia diphylla.*

II. Kłącza i korzenie roślin jednoliściennych z wiązkami sitowo-naczyniowemi koncentrycznemi.

A. Komórki parenchymatyczne zawierają rafidy szczawianu wapniowego i olej. W wiązkach sitowo-naczyniowych niema włókien. — *Trillium sessiliflorum.*

B. Niema rafidów i oleju w komórkach parenchymatycznych, wiązki sitowo-naczyniowe zawierają grubościenne włókna, komórki endodermy korzenia zgrubiałe w postaci podkówki. — *Cypropodium pubescens.*

Specjalną metodę podaje Ph. G. wyd. VI na wykazanie domieszki korzenia ostryżu. Preparat mikroskopowy proszku gorzknika kanadyjskiego w mieszaninie 3 części H_2SO_4 i 1 części spirytusu nie powinien zawierać części ułamków na czerwono zabarwionych. Mimo tego że (według Gilg'a) w praktyce domieszki korzenia ostryżu jeszcze nie znaleziono, wykonałem tę próbę. Wypadła ona jedna dla wszystkich surowców ujemnie. Co dotyczy roślin, wymienionych u Hartwich'a jako domieszki do Rhiz. Hydr., to największe znaczenie ma Jeffersonia diphylla. Domieszka tej rośliny niedawno została stwierdzona przez hamburską hurtownię. Z tego też powodu szczególnie zwracałem uwagę na ewentualne zafałszowania tą rośliną. Stosownie do wymagań materjałów do lekospisu polskiego, w 5 badanych próbach nie znalazłem ani komórek twardzicowych, ani komórek olejkowych, ani też skrobi ponad 20 mikron. wielkości. Nie znalazłem też żadnych fragmentów, któreby wskazywały na zafałszowanie domieszkami innych roślin. Postępy techniki mikroskopowej w dosyś dużym stopniu umożliwiają rozpoznawanie domieszek innych roślin, wskutek czego obecnie najczęściej fałszują w ten sposób, że surowiec pozbawiony ciał czynnych mieszają z pełnowartościowym surowcem. Takie zafałszowania dają się jedynie wykazać przez oznaczenie ilościowe ciał czynnych.

———

(C. d. n.).

Streszczenia z czasopism obcych

FARMACJA STOSOWANA.

Studja nad szeregiem wyciągów płynnych z roślin leczniczych. EXTR. FRUCT. PHASEOLI VULGAR. (SINE SEMINE) Wyciąg otrzymany zap. mieszaniny 3 cz. alkoholu i 7 cz. wody wykazuje c. wł. 1,044 przy 19°, 11,9% suchej pozostałości i 2,58% popiołu. Barwa po wyklarowaniu zap. węgla zwierzęcego ciemno-czerwono-brunatna, woń aromatyczna, nieco przypominająca woń sporyszu, smak aromatyczny, anyżowy, słodki, następnie gorzkawy, słony, lekko ściągający, wreszcie drapiący. Wyciąg miesza się w każdym stosunku z wodą, mętnieje zaś pod wpływem alkoholu i daje nieznaczny osad rozpuszczalny w wodzie. Z $FeCl_3$ otrzymuje się strąt i brunatno-zielone zabarwienie. Kwasy garbnikowy i siarkowy powodują natychmiast silne zmętnienie i strąt. Odczynnik Mayera i płyn Lugola nie reagują. Roztwór Fehlinga zmienia pod wpływem kilku kropli wyciągu barwę na ciemno - zieloną, po ogrzaniu wydzielają się znaczne ilości brunatno - czerwonego tlenku miedziawo - miedziowego. Octan ołowiu strąca jasno - bronzowy osad, zaś z przezroczystego przesączu strąca odczynnik ten ponownie żółtawo - biały osad. Saponiny nieobecne.

EXTR. DROSERAE ROTUNDIFOLIAE. Wyciąg otrzymany zap. mieszaniny 3 cz. wyskoku i 7 cz. wody wykazuje c. wł 1,053 przy 19°, 19,05% suchej pozostałości i 1,25% popiołu. Dłużej przechowywany ciemno - malinowo - czerwony wyciąg mętnieje i daje osad. Woń owocowo - estrowa, smak silnie kwaśny (lakmus czerwienieje), słony, aromatyczno - gorzkawy i silnie ściągający. Wstrząsany w wielkiem rozcieńczeniu z wodą, daje delikatną, długo się utrzymującą pianę. Zmieszany z równą objętością wody daje wyciąg obfity strąt, rozpuszczalny w alkoholu i ługu. Strąt otrzymany przez zmieszanie z równą objętością wyskoku nie rozpuszcza się w wodzie, rozpuszcza się natomiast w ługu. Z $FeCl_3$ otrzymuje się zabarwienie ciemno-zielone, następnie zaś strąt. Pod wpływem H_2SO_4 wyciąg mętnieje i daje osad. Kwas garbnikowy nie działa. Odczynnik Mayera i płyn Lugola wywołują lekkie zmętnienie. Roztwór Fehlinga zmienia pod wpływem kilku kropli wyciągu barwę na ciemno-zieloną, po ogrzaniu ulega silnej redukcji. Octan ołowiu strąca obfity, zielono-żółty osad. Przesącz reaguje ponownie z octanem ołowiu i daje obfity żółty strąt. Wodny odwar rcślin (1:100) nie wykazuje obecności hemolitycznych substancyj. Dodatek kropli wyciągu powoduje początki hemolizy po 12 godzinach.

EXR. TANACETI VULG. Wyciąg otrzymany zap. mieszaniny 3 cz. wyskoku i 7 cz. wody wykazuje c. wł. 1,084 przy 19°, 18,23% suchej pozostałości i 2,35% popiołu, ubogiego stosunkowo w węglany. Popiół ten barwi się rozc. HCl najpierw różowo, potem brunatno, co wskazuje na wysoką zawartość manganu. Wyciąg jest przezroczysty, malinowo - czerwony, posiada charakterystyczną, estrową, przypominającą kamforę, aromatyczno - korzenną woń, smak aromatyczny, gorzki, słony, ściągający, potem drapiący. Mieszanina z wodą z początku przezroczysta, mąci się powoli. Otrzymany w ten sposób osad nie rozpuszcza się w alkoholu, a rozpuszcza się niezupełnie w ługu. Dodatek równej objętości alkoholu powoduje natychmiast silne zmętnienie i opadnięcie osadu. I ten osad wbrew regule rozpuszcza się tylko częściowo w ługu. $FeCl_3$ barwi wyciąg zielonawo - czarno, poczem opada obfity osad. H_2SO_4 wywołuje również zmętnienie i osad, kwas garbnikowy powoduje natychmiast zmętnienie i strąt, odczynnik Mayera i roztwór Lugola dopiero po pewnym czasie. Roztwór Fehlinga zmienia barwę pod wpływem kilku kropli wyciągu na zieloną, za ogrzaniem wydzielają się duże ilości czerwono-brunatnego tlenku miedziawego. Octan ołowiu daje żółty obfity strąt, przesącz reaguje z odczynnikiem tym ponownie dając obfity żółtawo-biały osad. Saponiny nieobecne.

CHEMJA ANALITYCZNA.

Nowa metoda oznaczania rtęci w cyjanku rtęciowym. Wedle Rosego chlorek rtęciowy zadany w roztworze wodnym kwasem podfosforawym lub podfosforynem w obecności kwasu solnego redukuje się do metalicznej rtęci. *Vanino* i *Treubert* wykazali natomiast, że jeżeli powyższą reakcję przeprowadzić w obecności wody utlenionej, redukcja zatrzymuje się przy utworzeniu chlorku rtęciawego.

Okazuje się, że cyjanek rtęciowy zachowuje się odmiennie, gdyż pod działaniem kwasu podfosforawego związek ten redukuje się do metalicznej rtęci nawet w obecności znacznego nadmiaru wody utlenionej. Jeżeli jednak utlenić uprzednio cyjanek do cyjanianu zapom. $KMnO_4$ w roztworze amonjakalnym, można użyć reakcji podfosforynowej do oznaczania zawartości rtęci w cyjanku.

W tym celu przygotowuje się około 1/10 N roztwór cyjanku rtęci, rozpuszczając w 1000 ccm wody 12,6 g soli wysuszonej w 100°. W zlewce obj. 125 ccm miesza się 10 ccm roztworu cyjanku, 10 ccm 10% roztworu NaCl, 2 ccm 20% amonjaku (d 0,925) i 10 ccm nasyconego roztworu $KMnO_4$. Zlewkę przykrywa się szkiełkiem zegarkowem i ogrzewa przez pół godziny na łaźni wodnej, ogrzanej do 80°. Dla usunięcia nadmiaru $KMnO_4$ dodaje się 2 ccm 96% alkoholu i ogrzewa ponownie w podanej temperaturze łaźni przez 5 minut. Następnie ogrzewa się w tych samych warunkach przez 5 minut mieszaninę z dodatkiem 5 ccm HCl (d 1,19) dla rozpuszczenia MnO_2, a po oziębieniu dodaje się kolejno 20 ccm wody utlenionej (10—12% obj.) i 2 ccm 50% roztworu kwasu podfosforawego (d 1,274). Natychmiast opadły osad kalomelu zbiera się po 5 minutach w jenajskim tyglu o porowatem dnie, przemywa wodą, aż do zaniku reakcji kwaśnej przesączu, suszy przez godzinę w 100° i waży. Wyniki teoretyczne. *(Catelain, Journal Pharm. et Chim. 1930 t. XII. str. 529).*

Analiza białczanu srebra; oznaczenie zasadowości i zawartości Ag. W praktyce okulistycznej zaobserwowano objawy pieczenia przy stosowaniu wodnych roztworów białczanu srebra, skądinąd najzupełniej odpowiadającego wymaganiom lekospisu. Ponieważ odpowiedzialność za objawy te spaść może w takim wypadku jedynie na nadmierną zasadowość preparatu (lekospis zezwala na odczyn słabo alkaliczny roztworu wodnego 1 + 49), należało oznaczyć tę zasadowość ilościowo i to na szeregu preparatów rozmaitego pochodzenia. W tym celu ciemny roztwór 0,25 g substancji w 50 ccm wody, nienadający się do bezpośredniego alkalimetrycznego oznaczenia traktuje się 1 g tiosiarczanu sodowego, przyczem zabarwienie przechodzi w żółte lub ciemno - żółte. Po dodaniu 1 ccm roztworu fenolftaleiny miareczkuje się czerwony roztwór 1/10 N kwasem siarkowym dodając go z mikrobiurety aż do zmiany barwy na żółtą lub ciemno - żółtą, co daje się uchwycić przez porównanie barwy miareczkowanego roztworu z identycznie przygotowanym roztworem tej samej ilości substancji, lecz niezaprawionym fenolftaleiną. Z szeregu oznaczeń wynika, że najmniejszą zasadowość posiada Protargol Bayera (ok. 0,58 ccm 1/10 N H_2SO_4 na 0,25 g substancji) w przeciwieństwie do innych próbek również fabrykacji niemieckiej. Oznaczenie zawartości srebra przeprowadzono 1) po spaleniu substancji organicznej i 2) po jej rozkładzie kwasem siarkowym i nadmanganianem potasu. Drugi z rzędu sposób daje wyniki lepsze i dokładniejsze. *(A. Drangenesco: E. Sachetti. Journ. Pharm. Chim: 1930 t. XII, str. 536).*

Oznaczenie podfosforynów i arseninów metodą rtęciometryczną. 1 — 4 ccm 1% roztworu podfosforynu sodowego lub wapniowego zadaje się w probówce wirowniczej podwójną objętością 5% roztworu azotanu rtęciowego, miesza się i ogrzewa przez 10 minut w wrzącej wodzie. Sól rtęciowa ulega redukcji do metalicznej rtęci. Po odwirowaniu i trzykrotnem przemyciu osadu wodą rozpuszcza się go na gorąco w mieszaninie 1 ccm stęż. HNO_3 i 5 ccm H_2SO_4. Roztwór przenosi się do erlenmayerki, przemywa probówki dokładnie wodą i dopełnia kolbkę do 100 ccm. Po oziębieniu rozkłada się powstały azotyn 25% roztworem $KMnO_4$, dodając go aż do lekko różowego zabarwienia mieszaniny, strąca jon rtęci 20 kroplami 10% roztworu nitroprusydku sodowego i miareczkuje 1/10 N roztworem NaCl aż do zaniku zmętnienia. 1 ccm 1/10 N NaCl odpowiada 0,002204 g $NaH_2PO_2 . H_2O$, wzgl. 0,0021304 g $Ca(H_2PO_2)_2$. Cyfry te oznaczają równoważniki otrzymane praktycznie i są nieco wyższe od obliczonych teoretycznie. W podobny sposób można oznaczać i arseniny. Do 0,5 — 2 ccm roztworu arseninu dodaje się w probówce wirowniczej równą objętość 3% roztworu chlorku rtęciowego i podwójną objętość 30% roztworu dwuwęglanu potasowego. Już na zimno tworzy się przy mieszaniu obfity osad kalomelu, który ogrzewany w łaźni wodnej przechodzi po 5 minutach w metaliczną rtęć. Po odwirowaniu i trzykrotnem przemyciu osadu wodą rozpuszcza się go i postępuje jak wyżej. 1 ccm. 1/10 N NaCl odpowiada 0,0049969 As_2O_3. Metoda ta nadaje się bardzo dobrze do oznaczania zawartości arseninu w Liq. Fowleri, będącym jak wiadomo 1%roztworem arseninu potasowego. *(A. Jonesco-Matin i A. Popesco Joum Ph. Chim. 1931, t. 13, str. 12).*

Przyczynek do reakcyj kwasu salicylowego i salolu. Jeżeli zmieszać 0,01 — 0,02 g kwasu salicylowego, salicylanu sodowego, zas. salicylanu bizmutu, drugorzędnego salicylanu rtęci lub kwasu acetylosalicylowego z 0.002 g $NaNO_2$, 0,5 ccm wody i podwarstwić mieszaninę 1 ccm stęż. H_2SO_4, powstaje na granicy zetknęcia się obu warstw czerwony pierścień. Po wstrząśnięciu barwi się cała mieszanina czerwono. Rozcieńczona wodą zatrzymuje mieszanina czerwone zabarwienie, zalkalizowana zaś ługiem sodowym zmienia barwę na zieloną. Nieco odmiennie zachowuje się salicylan fenolu (salol). Traktowany w powyższy sposób związek ten daje pierścień czerwony, przyczem górna warstwa cieczy barwi się również czerwono. Po wstrząśnięciu mieszanina przyjmuje intensywne zielone zabarwienie. Rozcieńczona wodą zmienia barwę na krwisto-czerwoną, a zalkalizowana następnie NaOH barwi się zielonawo-niebiesko, amonjakiem zaś niebiesko-zielono. *(Ekkert, Pharm. Zentrh. 71, nr. 47, str. 744. 1930).* *H.*

Nowy odczyn kwasu dwuallylobarbiturowego (dialu). Kilka kryształków dialu zadaje się na szkiełku zegarkowem 2 — 3 kr. świeżego 1% roztworu wanilliny w czystym kwasie siarkowym i ogrzewa lekko na łaźni wodnej: powstaje czerwone zabarwienie. Żadna z pochodnych kwasu barbiturowego reakcji tej nie daje natomiast alkohol allylowy, terpeny, mentol, kamfora reagują podobnie do dialu. Odczyn ten przebiega również z roztworami dialu w wodzie, alkoholu i eterze. Małą ilość roztworu zadaje się w probówce kilku kroplami odczynnika; samorzutnie rozgrzana mieszanina barwi się w obecności dialu czerwono. Reakcja ta może mieć znaczenie w chemji toksykologicznej w tych wszystkich wypadkach, kiedy wyosobniono zbyt mało substancji, by móc ją zidentyfikować zwykle stosowanemi reakcjami. Jeszcze 0,5 mg dialu w roztworze wodnym daje wyraźnie czerwone zabarwienie. *(F. Lagarce, Journ. Pharm. Chim. 1930, t. XII, str. 364).*

Chemiczna reakcja na witaminę przeciwrachityczną. *W. Stoeltzner* wynalazł, iż po dodaniu do Vigantolu, który jest 1% roztw. witam. przeciwkrzywiczej w oliwie, P_2O_5, ukazuje się wychodzące od dodanego odcz. czerw. - brunatne zabarw., które powoli coraz bardziej czernieje. Oliwa czysta, lub z dod. nienaświetl. ergosteryny nie daje tego odczynu; tak samo nie daje Liponina i olej sezamowy, natomiast tran daje. Z tego wniosek, że jest to charakt. odczyn na witaminę przeciwkrzywiczą. *(Münch m. Wschr. 75, 1584, — 28).*

Z Grupy Farmaceutycznej Tow. Wiedzy Wojskowej.

Dnia 19 grudnia 1930 r. o godz. 19-ej m. 30 w lokalu Centrum Wyszkolenia Sanitarnego odbyło się miesięczne zebranie członków Sekcji Farmaceutycznej T. W. W..

Obecnych — 25.

Przewodniczący — ppłk. *Sokolewicz Wacław.*

Sekretarz — mjr. *Pellegrini Leopold.*

Po odczytaniu protokółu z poprzedniego zebrania przewodniczący udzielił głosu inż. *Więckowskiemu Władysławowi*, który wygłosił referat: „Fabryczna produkcja kwasu salicylowego i jego pochodnych".

Sprawa wytwarzania w Polsce preparatów salicylowych oddawna interesowała szerokie koła naukowe i przemysłowe kraju, lecz próby uruchomienia tego działu przemysłu syntetycznego załamywały się zarówno z powodów finansowych, jak i technicznych. Prelegent mówi obszerniej o trudnościach, jakie musiał przezwyciężyć nasz przemysł, przystępując w r. 1926 do produkcji preparatów salicylowych, a następnie zaznajamia audytorjum z metodami pracy fabrycznej, stosowanemi w fabryce.

Kwas salicylowy techniczny produkują według ogólnie przyjętego w przemyśle sposobu Kolbe-Schmitta. Proces chemiczny dzieli się tu na dwie fazy:

1) — otrzymywanie fenolu sodowego z fenolu i ługu sodowego,

2) — przeprowadzenie uzyskanego suchego fenolanu w salicylan sodowy przez działanie nań dwutlenkiem węgla pod ciśnieniem.

Oba te procesy odbywają się w żelaznym c-a 500 ltr. autoklawie, zaopatrzonym w niezwykle mocne mieszadło i skopulowanym z pompą ssąco - tłoczącą. Otrzymany techniczny salicylan sodu rozpuszcza się w wodzie, przepompowuje do wielkiego (1200 ltr.) zbiornika kamionkowego, w którym działaniem rozcieńczonego kwasu siarkowego wytrąca się kwas salicylowy. Wytrącony techniczny kwas salicylowy, po ostudzeniu, idzie na szybkobieżną wirówkę. Wydajność technicznego kwasu salicylowego winna wynosić c-a 93% teorji, przyczem barwa preparatu winna być szaro - kremowa, — nie różowa. Warunki dobrej wydajności: a) doskonałe mieszadło, b) możność osiągania dużej próżni, c) całkowita szczelność autoklawu, d) dobre surowce, e) sumienna i świadoma obsługa instalacji.

Sublimacja. Oczyszczanie technicznego kwasu salicylowego drogą wielokrotnej nawet krystalizacji nie prowadzi do celu. Kwas techniczny należy destylować z parą przegrzaną, najlepiej pod zmniejszonem ciśnieniem, w specjalnym aparacie całkowicie i równomiernie ogrzewanym, odbieralniki którego zrobione są z czystego aluminjum: zachodzi tu proces sublimacji, połączony z destylacją.

Krystalizacja. Oczyszczony w sposób powyższy preparat nie odpowiada jeszcze wymaganiom farmakopei ze względu na nieznaczne zresztą zanieczyszczenia organiczne (salol), które usuwa się przez krystalizację z rozpuszczalników organicznych, jak alkohol, benzol i t. d.

Salicylan sodu. Otrzymuje się z najczystszego kwasu salicylowego i krystalizuje z alkoholu.

Salicylan metylu. Należy tak rozwiązać fabrycznie, aby do jego wytwarzania można było stosować zarówno kwas salicylowy techniczny, jak i regenerowany z produkcji innych jego pochodnych, — w przeciwnym razie nie może się kalkulować.

Kwas acetylo-salicylowy. Wytwarzają działaniem bezwodnika octowego na czysty kwas salicylowy w obecności katalizatora. Żrące własności bezwodnika octowego wymagają b. kosztownej aparatury, wykonanej z dur - aluminjum lub (co jest bardziej wskazane) ze srebra. Kwas salicylowy ogrzewa się w obecności katalizatora z bezwodnikiem octowym w ciągu 6-u godzin, poczem dodaje benzolu, z którego wśród mieszania powoli krystalizuje kwas acetylo-salicylowy. Po ostudzeniu zawartości aparatu do 18—20°C. uzyskany produkt idzie na aluminjową wirówkę, następnie do suszarni. Produkt niedokładnie odwirowany, względnie źle wysuszony, posiada zwykle niższy punkt topliwości. Ta niedokładność w produkcji stworzyła błędną teorję istnienia dwu modyfikacji kwasu acetylo - salicylowego: jednej o p. t. 128°C., drugiej o p. t. 135 — 136°C. Nie jest to jednak zgodne z rzeczywistością: związek ten istnieje tylko w jednej postaci i w stanie czystym topi się w t 135 — 136°C. Specjalnie czysty, dwukrotnie krystalizowany, kwas acetylo-salicylowy wypuszczony został przez firmę „Motor" pod nazwą „Motopirin" i dzięki swym zaletom zarówno fizycznym jak i chemicznym z powodzeniem konkuruje z aspiryną Bayera.

Do tejże grupy zaliczyć należy spreparowany w „Motorze" *kwas* fenylo - acetylo - salicylowy $C_6H_4\genfrac{}{}{0pt}{}{\diagup O.CO.CH_3}{\diagdown CO.O.C_6H_5}$ — „Phennin - Motor", łączący w sobie własności farmakologiczne aspiryny i salolu bez ich niepożądanych działań ubocznych.

Prelegent kończy, nadmieniając, że w ten sposób kosztem wielkiego nakładu pracy i pieniędzy zdołano przysporzyć polskiemu przemysłowi chemiczno - farmaceutycznemu grupę preparatów, należących do wielkiego przemysłu syntetycznego.

W dyskusji zabierali głos pp.: prof. inż. Adam *Koss*, Dr. Stefan *Otolski*, ppłk. *Bolesław Jabłonowski* i mjr. *Wincenty Jakubowski.*

Następnie przewodniczący zwrócił się do zebranych z wezwaniem, aby wszyscy członkowie Sekcji Farmaceutycznej zapisali się na członków Towarzystwa Budowy Gmachu dla Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Warszawskiego.

Po wyczerpaniu porządku dziennego posiedzenie zamknięto o godz. 21-ej.

Sprawy zawodowe.

KONFERENCJA W WYDZIALE FARMACEUTYCZNYM DEPARTAMENTU SŁUŻBY ZDROWIA.

Dnia 7 lutego r. b. delegacja Zarządu Głównego Z. Z. F. P. w osobach kolegów: *Czesława Nałęcza, Czesława Fink-Finowickiego* i *Edmunda Szyszko* została przyjęta przez nowomianowanego Naczelnika Wydziału Farmaceutycznego Depart. Służby Zdrowia p. *Mag. Sokolewicza.*

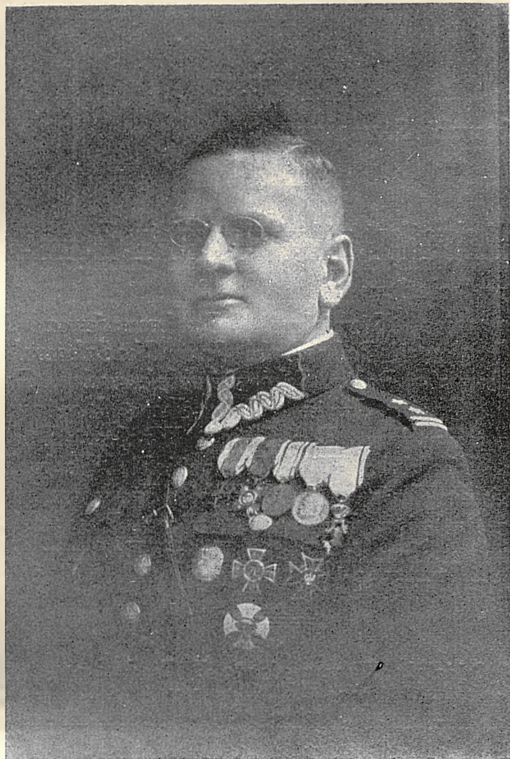
Przedstawiciele Związku złożyli p. Naczelnikowi życzenia owocnej pracy na nowem stanowisku, a następnie poruszyli wiele ważnych spraw, interesujących szeroki ogół farmaceutów.

Przedewszystkiem poruszono sprawę zatrudniania w aptekach sił niefachowych. Pan Naczelnik oświadczył, iż będzie stanowczo i systematycznie dążył do usunięcia sił niefachowych z aptek. W związku z tem, chcąc dopomóc władzom, Związek będzie składał listy imienne właścicieli aptek, zatrudniających przy recepturze personel niefachowy; listy sporządzane będą województwami. Od nas więc samych w dużej mierze będzie zależało wytępienie tego zła.

Dalej poruszono sprawę skasowania egzaminów na stopień pomocnika aptekarskiego, w której to kwestji cały zawód już się w swoim czasie wypowiedział. Pan Naczelnik oznajmił, iż wydanie rozporządzenia Pana Ministra Spraw Wewnętrznych o skasowaniu praktyki aptecznej przed studjami uniwersyteckiemi, a tem samem i egzaminów pomocnikowskich wzgl.

tyrocynjalnych już zostało zasadniczo zdecydowane, w każdym razie długo to już nie potrwa.

Co do przyszłej ustawy aptekarskiej, to P. Naczelnik oświadczył, iż będzie się starał, aby tę sprawę jak najprędzej załatwić ku pożytkowi zawodu.

Nowomianowany naczelnik Wydz. Farmac. Dep. Służby Zdrowia ppłk. W. Sokolewicz.

Zagadnięty o kwestję Izb Aptekarskich, p. Naczelnik oświadczył, iż nad powyższą sprawą jeszcze się głębiej nie zastanawiał, ponieważ uważa, że przedewszystkiem powinna wyjść nowa ustawa aptekarska.

Dalej potoczyła się już rozmowa na inne tematy, a między innemi poruszono sprawę zamierzonego zwołania w czerwcu r. b. do Warszawy międzynarodowego Zjazdu Unji Farmaceutów Pracowników.

Naogół z konferencji z p. Mag. Sokolewiczem wyczuwało się, że nowy Naczelnik Wydziału Farmaceutycznego przejęty jest troską o dobro zawodu, a znając go z dawnej jego działalności na polu społecznem, jako jednostkę wybitnie czynną, wierzymy, że pod jego kierownictwem farmacja polska wypłynie na szersze wody.

E. S.

Ruch związkowy.

Z ZARZĄDU GŁÓWNEGO Z. Z. F. P.

Okólnik do wszystkich Oddziałów Z. Z. F. P. z d. 19.II r. b.

Niniejszem Zarząd Główny komunikuje, że sprawa pragmatyki służbowej ze względu na reorganizację Kas Chorych (scalenie ubezpieczeń) w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z roku ub. (Dz. U. R. P. Nr. 81) znów ulegnie zwłoce. Według oświadczenia dyrektora Głównego Urzędu Ubezpieczeń — pragmatyka jest już zatwierdzona, lecz będzie wprowadzona po dokonaniu reorganizacji Kas. Ma być utworzona z istniejących 243 Kas — 57 i ze względu na to, żeby nie płacić odszkodowań przy zwalnianiach, pragmatyka wejdzie w życie po reorganizacji. Ponadto dyrektor Głównego Urz. Ubezp. oświadczył, że pragmatyka nie obejmuje personelu lekarskiego, a że farmaceuci są zwykle zaliczani do personelu lekarskiego, więc nie obejmuje i farmaceutów. Na powyższy temat przedstawiciel Zarządu Głównego konferował z dyrektorem Państw. Zw. Kas Chorych. Centralne władze Kas Chorych stanęły na stanowisku, że stosunek służbowy pomiędzy Kasami a specjalistami winien być unormowany umową zbiorową. Przed wprowadzeniem w życie pragmatyki jest jeszcze czas na to, żeby domagać się włączenia do pragmatyki i farmaceutów. Sprawa powyższa musi być szeroko omówiona na walnych zebraniach pracowników Kas Chorych. Jeżeli farmaceuci nie będą objęci ogólną pragmatyką, to ich stosunek służbowy winien być uregulowany umową, przewidującą wysługę lat, oraz zabezpieczającą przed dowolnym wymawianiem posad. Dyrektor Państw. Zw. Kas Chorych oświadczył, że w zależności od zajętego stanowiska przez ogół farmaceutów, mogą być podjęte w najbliższych miesiącach pertraktacje w powyższej sprawie.

Doceniając ważność zagadnienia: pragmatyka, czy umowy zbiorowe — Zarząd Główny wzywa Oddziały do przedyskutowania poruszonego zagadnienia, żeby XV-ty Zjazd Delegatów mógł powziąć ostateczną decyzję.

Ponadto zawiadamiamy, że ze względu na doniosłość zagadnienia, do większych Oddziałów Zarząd Główny będzie wysyłał swego przedstawiciela na przedzjazdowe zebrania, celem bezpośredniego zapoznania się z nastrojem wśród pracowników Kas Chorych oraz szczegółowego poinformowania o obecnej sytuacji.

* * *

W dniu 13 lutego r. b. Zarząd Gł. Z. Z. F. P. wystosował do Główn. Urzędu Ubezp. Społecz. memorjał treści następującej:

„Niniejszem Zarząd Główny Związku Zawodowego Farmaceutów Pracowników w Rzeczypospolitej Polskiej stosownie do życzenia Pana Dyrektora Głównego Urzędu Ubezpieczeń, wyrażonego na konferencji w dniu 11-go lutego, pozwala sobie zakomunikować, że komisarz Pow. Kasy Chorych w Żyrardowie, p. Riedel wymówił umowę zbiorową i posady tamtejszym pracownikom apteki, którzy są długoletnimi pracownikami tej instytucji. Nie może być mowy w danym wypadku o żadnej reorganizacji, ponieważ dotychczasowy personel ze względu na czynność apteki nie może być zmniejszony. Nie zważając na to, że termin wymówienia kończy się dopiero dnia 1 marca, p. komisarz Riedel na miejsce dotychczasowego zarządzającego apteki p. mag. Siekierskiego, który pracował w Żyrardowskiej Kasie od 1923 r., zaangażował od dn. 1.II r. b. innego zarządzającego. Pan Siekierski posiada dyplom magistra farmacji z 1911 roku, jest doświadczonym zawodowcem i jak widać z załączników, otrzymał zasłużone uznanie od władz Kasy. Nowy zarządzający posiada dyplom z 1928 r. Jedyną kwalifikacją zasługującą na wyróżnienie nowego zarządzającego apteki p. Nomejko

jest poparcie p. komisarza Riedla. Dotychczasowy zarządzający p. mag. Siekierski został zwolniony z dn. 1-go lutego bez wypłacenia uposażenia za urlop, co nie jest zgodne z orzeczeniem Sądu Najwyższego, oraz bez wypłacenia odszkodowania w myśl regulaminu służbowego, który przewiduje, że pracownik stabilizowany może być zwolniony bez odszkodowania tylko na zasadzie wyroku sądu dyscyplinarnego. Komunikując o powyższem Zarząd Główny Związku Zawodowego Farmaceutów Pracowników w Rzeczypospolitej Polskiej miał możność ustalić ponadto, że przy p. komisarzu Riedlu w Żyrardowskiej Kasie Chorych rozwija się protekcjonizm nie tylko w aptece, lecz i w innych działach.

Związek Zawodowy Farmaceutów w Rzeczypospolitej Polskiej jak najkategoryczniej protestuje przeciwko bezprawnemu usuwaniu z posad pracowników i prosi Główny Urząd Ubezpieczeń o przeprowadzenie dochodzenia, celem ustalenia powodów usunięcia p. mag. Siekierskiego od spełniania obowiązków z dniem 1.II, oraz przyczyny wymówienia posad pozostałym pracownikom."

Z ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO Z. Z. F. P.

W dniu 27.I r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Oddziału.

Obecni kol. kol. członkowie Zarządu: *W. Hirschhauer, M. Dardziński, A. Owsiany, Edm. Szyszko* i *Cz. Nałęcz* oraz w charakterze gości kol. *Siekierski*, kierownik apteki Pow. Kasy Chorych w Żyrardowie i kol. *Emanuel Szyszko*.

Na porządku dziennym:

1. Odczytanie protokółu z ostatniego posiedzenia,
2. Pismo kol. Siekierskiego,
3. Pismo Zarządu Głównego z dn. 10. II. w sprawie XV Zjazdu Delegatów,
4. Regulamin o korzystaniu z lokalu związkowego
5. Sprawy bieżące,
6. Wolne wnioski.

Przewodniczył kol. *W. Hirschhauer*. Protokółował kol. *Edm. Szyszko*.

1. Odczytany protokół z ostatniego posiedzenia Zarządu został w całości przyjęty.

2. Kol. Siekierski przedstawił przebieg zatargu na terenie żyrardowskiej Kasy Chorych. Na powyższy temat wywiązała się ożywiona dyskusja, w wyniku której postanowiono powiadomić kolegów, aby powstrzymywali się od przyjmowania posad w tamtejszej aptece. Polecono prezydjum załatwienie tej kwestji.

3. Postanowiono odpowiedzieć Zarządowi Głównemu na pismo z dnia 10. II., iż Zarząd Oddziału Warszawskiego Z. Z. F. P. jest za zwołaniem XV Zjazdu Delegatów (zgodnie z uchwałą XIV Zjadu Del.) w Wilnie.

4. Odczytany regulamin o korzystaniu z lokalu związkowego został w całości przyjęty.

5. a) Postanowiono wypłacić kol. Balkiewiczowi zł. 30.— na przejazd do Wilna.
   b) W związku z listem Związku Zaw. Prac. Ubezp. Społ. w sprawie opodatkowania się na bezrobotnych postanowiono wydelegować na konferencję do wspomnianego związku kol. W. Hirschhauera.
   c) Przyjęto w poczet członków Związku następujących kolegów: *Kościelskiego Stanisława, Szyndlikówną Halinę, Baranowską Zofję, Leydo Kazimierza Adrjana.*

*

Został przeniesiony z Oddziału Piotrkowskiego kol. *Wyrzykowski Stanisław*.

*

Zostali skreśleni z liczby członków Związku za systematyczne nieopłacanie składek członkowskich, następujący koledzy:

Arcimowicz Stanisław, Bachmanówna Lucyna, Baum Zygmunt, Bobrowski Jan, Chodakowski Bolesław, Chomska Pełta, Ciborski Aleksander, Gadziński Juljusz, Gąsior Jenta, Golendberg Mojżesz, Gołębiowska Teodora, Horodyński Wacław, Hunter Eugenjusz, Iskoldska Elka, Kwieciński Władysław, Libermanówna Łaja, Mańkowski Franciszek, Panuszewska Jadwiga, Rudny Kazimierz, Rymgayłło Henryk, Szewczykowski Piotr, Tatar Tadeusz, Wichert Kazimierz, Zarębski Jan.

*

Zarząd Oddziału Warszawskiego Z. Z. F. P. na posiedzeniu w dniu 27 stycznia 1931 r. zatwierdził następujący regulamin:

1. Na zebrania towarzyskie uczęszczać mogą:
   a) członkowie Związku,
   b) rodziny członków Związku oraz wprowadzeni goście.

2. Farmaceuci pracownicy nieczłonkowie Związku nie mogą uczęszczać na zebrania towarzyskie nawet w charakterze gości.

   Uwaga: Farmaceuci niecłonkowie Związku po złożeniu deklaracji, do czasu przyjęcia w poczet członków, mają prawo korzystania z lokalu w charakterze gości.

3. Osoby przebywające w lokalu Związku w sprawach nieurzędowych podpisują się na liście obecności.

4. Zebrania towarzyskie Związku mogą być 3-ch typów:
   a) wieczornice sobotnie od godz. 19-ej do 23-ej,
   b) zabawy taneczne w karnawale w godzinach nocnych,
   c) lekcje tańców, języków obcych, śpiewów i t. p.

   Uwaga do p. c): Członkowie Związku po uprzedniem porozumieniu się z sekretarjatem Związku mogą organizować poszczególne komplety, zapisując w specjalnej książce dokładną datę i godziny zajęcia sali.

5. Wieczornice taneczne w soboty trwać mogą do godz. 23-ej; komplety tańców, języków obcych mogą trwać nie dłużej, jak 3 godziny.

6. W niedziele i dni świąteczne korzystać z lokalu można po uprzedniem porozumieniu się z sekretarjatem Związku.

7. Czytelnia otwarta jest dla członków Związku od godz. 10-ej do 23-ej.

8. Przebywanie w lokalu Związku po godz. 23-ej może mieć miejsce po uprzedniem porozumieniu się z sekretarjatem Związku.

9. Zarząd Związku uprasza Sz. Uczestników zebrań towarzyskich o ścisłe przestrzeganie niniejszego regulaminu.

*

Koledzy, którzy brali udział we wspólnej fotografji na uroczystości otwarcia lokalu oraz w zabawach karnawałowych, proszeni są o odebranie w Sekretarjacie zdjęć wykonanych gratis przez fotografa-amatora, kol. *M. Wołągiewicza,*

Z ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO.

W dniu 24 stycznia 1931 r. odbyło się doroczne Walne Zebranie Związku w obecności 85 członków. Przewodniczył delegat Zarządu Głównego *mag. Cz. Nałęcz.*

Jako punkt pierwszy porządku dziennego rozpatrzono sprawę uczczenia 50-ciolecia pracy zawodowej zasłużonego członka Kol *mag. Teofila Tugendholda.* Prezes Związku Kol. *mag. E. Szlindenbuch* w dłuższem przemówieniu omówił zasługi jubilata na polu zawodowem, naukowem i społecznem, podkreślając idealne wartości charakteru Kol. *T. Tugendholda.* Zebrani przyjęli przemówienie gorącemi oklaskami. Uchwalono zgłosić na Zjazd XV wniosek o przyznanie Kol. *Tugendholdowi* tytułu członka honorowego, pozatem uchwalono uczcić jubileusz ten przez stworzenie odpowiedniego stypendjum, względnie o wydanie pracy naukowej Jubilata.

W imieniu ustępującego Zarządu Kol. mag. *N. Blausztein* złożył sprawozdanie Zarządu z ubiegłej kadencji. W dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu i Komisji Rewizyjnej zabierali głos Kol. Kol. *Wojciechowski, Moszkowicz, Lipszes* i inni. W zakończeniu dyskusji wygłosił dłuższe przemówienie Kol. mag. *Cz. Nałęcz.* Walne Zebranie uchwaliło udzielić absolutorjum ustępującemu Zarządowi.

Po dokonaniu wyborów Komisji Rewizyjnej i Zarządu zebranie zakończono.

Nowoobrany Zarząd na posiedzeniu swem w dniu 4 lutego ukonstytuował się w następującym składzie: Mag. *Szlindenbuch Edward* — prezes, Mag. *Blausztein Natan* — wice-prezs, Mg. *Moszkowicz Bencjan* — sekretarz, Mag. *Brykalski Adam* — skarbnik, pomocnik *Kapłańska Marja* — gospodarz, pom. *Fabjan Jan* — pośr. pracy.

Członkowie Zarządu: Mag. *Lipszes Jakób,* Mag. *Jaworowski Kazimierz,* Mag. *Skarżyński Zygmunt.*

W skład Komisji Rewizyjnej weszli Kol. Kol. *Marks, Doliński i Szpanier.*

W dniu 15 lutego r. b. Oddział Łódzki urządził dla swych członków i najbliższych znajomych wieczór towarzyski, który miał być pierwszym krokiem do wytworzenia większego współżycia towarzyskiego między Kolegami. Wieczór, który się odbył w ładnie udekorowanych salach własnego lokalu, zgromadził około 150 osób, które w wesołym towarzyskim nastroju bawiły się do rana. Zabawę naszą zaszczycił swoją obecnością Pan Inspektor Farm. Województwa Łódzkiego, *W. Wagner* wraz z rodzną.

Zarząd na tem miejscu składa podziękowanie wszystkim Koleżankom i Kolegom, którzy przyczynili się do zapewnienia zabawie powodzenia.

Z ODDZIAŁU LWOWSKIEGO.

Do Zarządu Związku Z. Z. F. P. Oddz. Lwów wybrano na nadzwyczajnem walnem zgrom. w dniu 5 lutego r. b. następujących kolegów:

Przewodniczący — Mr. *Benedykt Wohlman,* wiceprzewodniczący — *vacat,* skarbnik — Mr. *Driks Jonas,* sekretarz — Mr. *Kordzik Stanisław.*

Do Zarządu weszli: Mr. *Bunzel Józef, Jasser Ignacy, Lux Józef, Malanowski Józef, Mierzwiński Bronisław, Pohorille Marceli.*

Do Komisji Rewizyjnej weszli: Mr. *Nussbaum Marjan,* Mr. *Rojecki Bolesław,* Mr. *Starkiewiczówna Sława.*

Jako zastępcy: Mr. *Gurgułówna Zofja,* oraz Mr. *Witaszka Leon.*

Wybór wiceprezesa odłożono do następnego posiedzenia Zarządu.

Do Wydziału Tow. Apt. wybrano na walnem zgromadzeniu w dniu 25 stycznia r. b. następujących kolegów:

Prezes — Mr. *Ehrbar Antoni, wiceprezesi* — Dr. *Ruebenbauer Henryk,* Mr. *Weiss Maksymiljan.*

Do Wydziału weszli: Dr. *Poratyński Jan,* Mr. *Dewechy Fryderyk,* Mr. *Scheinbach Bernadr,* Mr. *Kajetanowicz Kajetan,* Mr. *Błądziński Henryk,* Dr. *Pilewski Józef,* Major Mr. *Zdanowski Zdzisław,* Mr. *Kordzik Stanisław,* Mr. *Malanowski Józef,* Mr. *Bunzel Józef,* Mr. *Cellermajer Izaak,* Mr. *Nussbaum Adolf.*

Do Komisji Rewizyjnej weszli: Mr. *Krzyżanowski Marjan,* sen. Mr. *Kahane Maurycy,* Mr. *Zygmuntowicz Kazimierz.*

Zastępcy: Mr. *Hay Józef,* Mr. *Olszański Adam.* Mr. *Schumer Ludwik.*

*

W poczet członków Oddziału przyjęto ostatniemi czasy następujących Kolegów:

Mr. Blam Markus, Asp. Blauer Karol, Ast. Bochner Oskar, Mr. Cyronek, Asp. Ettinger Paweł, Asp. Goldscheimówna Antonina, Ast. Heiman Leon, Asp. Jasińska Janina, Mr. Kaniowa Zofja, Asp. Kachane Henryk, Mr. Klapper Adolf, Ast. Stengel F., Ast. Schâchterówna Marja, Dr. Gajewski Bolesław.

Spis wykreślonych członków
z dniem 17.1.1931 r. za niepłacenie składek członkowskich:

Asp. Allerhand J., Asp. Astman Mojżesz, Ast. Besin Dawid, Ast. Bauch Salomon, Ast. Batko Marja, Ast. Bindel Stanisław, Asp. Chiż Borys. Mr. Dücker Emil, Dobrzańska Irena, Asp. Drimer Józef. Mr. Eigenmacht Mendel. Asp. Erb Wilhelm, Mr. Feuerstein Izydor, Mr. Finlkenstein Zofja, Ast. Fliser Ignacy, Ast. Feller Izak, Asp. Fischówna Eliza, Asp. Feuerberg Ernestyna, Mr. Gramski Kazimierz, Mr. Gluziński Józef, Mr. Glanzówna Józefa,, Asp. Gross Sala, Mr. Hirschówna Dana, Ast. Halpern Ernestyna, As. Hirm Maksymiljan, Ast. Hersdôef Szymon, Asp. Kurysiówna Jadwiga. Mr. Karp Oskar, Asp. Kammerman Elka, Köhn Izydor, Asp. Klinger Malwina, Ast. Krochmaluk Natan, Asp. Landes Marek, Asp. Łopuchowicz Olga, Asp. Hahler Laura, Ast. Pusch Adolf, Asp. Radówna Kazimiera, Asp. Rotbard Karolina, Ast. Rosenblat Michel, Asp. Rasiewicz Wanda, Sprechmanówna Tauba, Abs. Sandwicz Alma, Ast. Soroniówna Florentyna. Asp. Silber Racz, Ast. Schatzberg Herman, Asp. Sławomirski Adam,

Asp. Schauer Henryk, Asp. Sternschaus Netti, Ast. Strudlerówna Róża, Asp. Steif Izak, Ast. Schulbaumówna Paulina, Asp. Schorówna Henia, Mr. Weiss Leon, Ast. Wolfinger Henryk, Dr. Mr. Wójt A., Asp. Weis Jan, Asp. Wohl Markus, Asp. Zuckerberg Moritz, Zuckerman Leon.

Z ODDZ. CZĘSTOCHOWSKIEGO.

W dniu 25 stycznia r. b. odbyło się walne roczne zebranie członków Oddziału Częstochowskiego, na którem wybrany został nowy zarząd w składzie:

Przewodniczący — Mag. *Tomasz Szczepkowski;*
Wice-przewodniczący — *Henryk Grochulski.*
Sekretarz — *Władysław Sikora;*
Skarbnik — *Janina Jankowska;*
Członek Zarządu — *Antoni Kurkowski.*

Na zastępców wybrano: *Al. Koszykowskiego i Józefa Gaczkowskiego.*

Do Komisji Rewizyjnej powołano: *Czaplińskiego, Waśniewską i Groberskiego.*

Z ODDZIAŁU RADOMSKIEGO.

W styczniu r. b. zostali przyjęci w poczet członków Oddziału Radomskiego Koledzy: *A. Grygas, Henryk Ziółkowski i Wiesław Kłopotowski.*

Z ODDZIAŁU WŁOCŁAWSKIEGO.

Walne zebranie Oddziału Włocławskiego w dniu 18 stycznia r. b. wybrało nowy Zarząd Oddziału który ukształtował się w następujący sposób:

Przewodniczący — kol. *Rymiejski Walerjan.* skarbnik — kol. *Guziak Władysław,* sekretarz — kol. *Majczyński Stanisław,* Członek Zarządu — kol. *Pormowski Antoni.* Jednocześnie, wysłuchawszy sprawozdanie kasowe, zebranie jednogłośnie uchwaliło następujące zapomogi: dla domu sierot „Opatrzność" zł. 100., dla chorej wdowy po ś. p. kol. Bolesławie Opolskim zł. 100. Dla najbardziej potrzebującego słuchacza kursów prowizorskich zł. 75. Na L. O. P. P. zł. 25.

WYCIECZKA FARMACEUTÓW STUDENTÓW. UNIWERSYTETU STEF. BATOREGO.

W niedzielę dnia 15 lutego r. b. przybyła do Warszawy wycieczka studentów słuchaczów Oddziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie z profesorem p. *Janem Muszyńskim* na czele. Głównym celem wycieczki, jak nas informował prezes Koła Studentów U. S. B. kol. *Eugenjusz d'Aystetten,* było zwiedzenie warszawskich fabryk chemiczno farmaceutycznych.

Korzystając z nadarzającej się okazji, Zarząd Związku Zawodowego Farmaceutów Pracowników zaprosił uczestników wycieczki na czarną kawę do własnego nowourządzonego lokalu.

Imieniem Zarządu Z. Z. F. P. powitał gości kol. *Czesław Nałęcz,* dając wyraz swej radości, iż przypadło mu w udziale witać w lokalu Związku młodzież farmaceutyczną, przyszłą chlubę zawodu, z Wielce Szanownym *P. Prof. Janem Muszyńskim* na czele, który był ongiś jednym z głównych twórców Towarzystwa Wzajemnej Pomocy „Farmacja", obecnego Oddziału Warszawskiego Zw. Zaw. Farm. Prac. Dalej mówca podkreślając potrzebę skoordynowania pracy i wysiłków wszystkich farmaceutów w celu postawienia zawodu na należytym poziomie wzniósł toast w ręce WP. Prof. J. Muszyńskiego za pomyślność i rozwój farmacji.

Na przemówienie przedstawiciela Związku odpowiedział *P. Prof. Muszyński,* podkreślając, iż jest szczęśliwy, że jego praca przy organizowaniu Towarzystwa „Farmacja" nie poszła na marne, a kontynuuje się przez młodsze pokolenie. Związek zaś, jako spadkobierca dawnej „Farmacji" stale się rozwija, co może świadczyć choćby zdobycie się na własny pięknie urządzony lokal. Zwracając się do swych wychowańców mówił Pan Profesor, że chciałby doczekać takiej chwili, aby z pośród zebranej młodzieży znaleźli się ci, którzyby go mogli zastąpić w pracy na polu wychowawczo - naukowem. Następnie Szan. mówca wzniósł toast za pomyślność całego zawodu. Przemówienie p. Profesora zostało nagrodzone burzą niemilknących oklasków i wielokrotnem odśpiewaniem na jego cześć „Sto lat".

Imieniem Koła Farmaceutów Studentów Uniw. Warszawskiego przemawiał prezes Koła kol. *Michalski.*

Następnie wygłosił okolicznościowe przemówienie i wzniósł toast za pomyślny rozwój Związku Zaw. Farm. Prac. prezes Towarzystwa „Lechja" kol. *Eugenjusz d'Aystetten.*

Grupa Zarządu „Lechji" wraz z prof. J. Muszyńskim i członkami Zarządu Oddz. Warszaw. Z. Z. F. P.

Z kolei wygłosił przemówienie Kierownik Sekcji Naukowej Tow. „Lechja" *kol. Saski,* porównując zawód farmaceutyczny z gmachem, którego trwałość w wielkiej mierze zależy od tysięcy małych cegiełek, jakie się na niego złożyły. Z tego wypływa, że gdy każdy swoją cząstkę pracy należycie wykona, to całość sama się złoży. Mówca również wzniósł toast za pomyślność Związku.

Kol. Nałęcz w ponownem przemówieniu zwracając się do młodych adeptów farmacji mówił, że życie nie jest usiane różami, że już będąc na szkolnej ławie — należy się szykować do walki o byt przez wciąganie się do organizacji pracowniczej. Wzywał jeszcze raz do solidarności i wytężonej pracy w kierunku doprowadzenia do tego, żeby apteka była warsztatem pracy tylko dla aptekarza.

Grupa uczestników wycieczki w siedzibie Oddz. Warszaw. Z. Z. F. P.

Imieniem Wydziału Farmaceutycznego Ogólno-Akademickiego Związku Kół Naukowych wygłosił przemówienie prezes kol. *Mr. Machnikowski.* Mówca zaznaczył, iż młodzież akademicka zdaje sobie dokładnie sprawę, iż starsze pokolenie pokłada w nich wielką nadzieję, jako w tych, którzy otrzymują pełne kwalifikacje zawodowe i najnowsze zdobycze wiedzy. Zdaniem kol. prezesa młodzież nie zawiedzie pokładanych w niej nadziei. Po skończonych studjach dążyć będzie do zajęcia placówek nie tylko w aptekach, ale również w fabrykach chemicznych, pracowniach analitycznych, bakterjologicznych, przy badaniu produktów spożywczych. Korzystając z doświadczenia starszego pokolenia, a będąc odpowiednio przygotowana teoretycznie młodzież farmaceutyczna starać się będzie postawić zawód jeszcze na wyższym poziomie.

Po kilku jeszcze mniej lub więcej oficjalnych przemówieniach i wielu toastach na różne intencje, gdy nastrój był już bardzo serdeczny, zabrał jeszcze raz głos p. prof. *Muszyński,* wygłaszając na cześć pięknych magisterek dowcipny wierszyk własnego utworu, za co został przez zebranych entuzjastycznie oklaskiwany. Nastrój stawał się coraz serdeczniejszy; kol. *d'Aystetten* usiadł przy pianinie a dobrze „zaśpiewani" wilnianie odśpiewali cały szereg pięknych piosenek. Wśród przybyłych znalazł się również zupełnie dobry śpiewak w osobie kol. *Malinowskiego,* który wykonał kilka piosenek.

Po usunięciu stołów rozpoczęto tańce, a następnie kol. *A. Kubalski* dokonał szeregu wspólnych zdjęć fotograficznych, poczem mili goście opuścili Związek, udając się na bal zorganizowany przez Koło Farmaceutów S. U. W.

E. S.

Wiadomości bieżące.

Posiedzenie Pol. Tow. Popierania Nauk Farmaceutycznych odbędzie się w dn. 3 marca r. b. o godz. 19 w audytorjum zakładów farmaceutycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Porządek dzienny: Dr. K. Lendenfeld — „Zarys metod mikrochemicznych".

Konkurs na VII aptekę w Radomiu przy ulicy Długiej od ulicy Piłsudskiego w stronę dworca kolejowego ogłosił Urząd wojewódzki w Kielcach.

Koncesja będzie udzielona na zasadzie Ustawy dla farmaceutów i aptek z 1844 r. oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 10 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 411 z 1920 r.). Ubiegający się o uzyskanie koncesji winni w przeciągu 4-ch tygodni od dnia ogłoszenia w Monitorze Polskim konkursu nadesłać do Wojewódzkiego Wydziału Zdrowia w Kielcach należycie opłacone podatkiem stemplowym podanie, do którego należy dołączyć dokumenty, wyszczególnione w § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 21 kwietnia 1921 r. o sposobie zakładania aptek (Monitor Polski z dnia 21 maja 1921 r. Nr. 118).

Właściciele aptek, którzy sądzą, że egzystencje ich aptek po otwarciu VII apteki w Radomiu będą zagrożone, mogą w terminie 4-tygodniowym od dnia ogłoszenia niniejszego w Monitorze Polskim wnieść do Wojewódzkiego Urzędu (Wydział Zdrowia) umotywowane zarzuty.

Konkurs został ogłoszony w Nr. 37 „Monitora Polskiego" z dnia 16 b. m.

Kursy przygotowawcze do egzaminu na stopień pomocnika aptekarskiego rozpoczną się w dniu 9 marca r. b. Zapisy przyjmowane są w kancelarji Oddz. Warszawskiego Związku Zaw. Farmaceutów Pracowników przy ul. Marszałkowskiej 138 m. 8 (IV piętro, front).

Egzamin odbędzie się w końcu maja r. b. Informacyj udziela T. Szczucki. Zakład Chemji Farmaceutycznej Uniw. Warsz., ul. Krakowskie Przedmieście 26.

Nowe apteki w Poznaniu otworzyli: mag. Knobelsdorf, b. właściciel apteki w Białymstoku, przy Bramie Wildeckiej (Górna Wilda 3) — i mag. Buczkowski przy ul. Nowej, obok Bazaru.

W dn. 26 stycznia b. r. została uruchomiona apteka Jakóba Chmary w Płotnicy powiatu stolińskiego Województwa poleskiego.

Wydział Racjonalnego Żywienia — przy Warszawskiem Tow. Higjenicznem został utworzony z następującym programem działalności:

1. Zadaniem Wydziału jest zjednoczenie wszystkich organizacji lekarskich i społecznych, zainteresowanych w racjonalizacji żywienia, celem przeprowadzenia badań naukowych dla rozwiązania tego problemu, a także propagandy racjonalnego żywienia przy różnych warunkach wewnętrznych organizmu. Wydział będzie współpracował ściśle z organami państwowemi (wojsko) i samorządowemi.

2. Dla planowego urzeczywistnienia zadania, Wydział dzielić się będze na Sekcje, np.: naukowo badawczą, propagandową, finansową i t. p.

VI MIĘDZYNARODOWY KONGRES MEDYCYNY I FARMACJI WOJSKOWEJ.

Termin VI Międzynarodowego Kongresu Medycyny i Farmacji Wojskowej został ostatecznie ustalony na czas od 15 — 20 czerwca b. r. włącznie (a nie jak ogłoszono poprzednio od 1 — 6 czerwca b. r.).

Wpisowe za uczestnictwo w Kongresie zostało ustalone w wysokości 10 florenów holenderskich dla członków i 5 florenów dla osób towarzyszących. Wpisowe daje prawo do otrzymania wydawnictw Kongresu.

Wpisowe będzie pobierane przez Sekretarjat Kongresu: Inspekcja Wojskowej Służby Zdrowia, Haga (Holandja).

Generalny Sekretarjat Kongresu został powierzony p. Jonkheer Sandberg var. Boelen.

Wpisy są przyjmowane od zaraz w Sekretarjacie: Dyrekcja Służby Zdrowia, Ministerstwo Spraw Wojskowych, Haga — Holandja (Direction du Service de Sante, Ministére de la Guerre, La Haye Pays-Bas).

Program Kongresu:

Niedzela 14 czerwca.

Godz. 17. Posiedzenie Komitetu Stałego.

Poniedziałek 15 czrwca.

Godz. 9. Wręczenie odznak, dokumentów i t. p.

Godz. 11. Posiedzenie Szefów delegacyj i członków korespondentów. Posiedzenie administracyjne.

Godz. 14.30. Uroczyste Otwarcie Kongresu; następnie uroczyste otwarcie Wystawy Historycznej Służb Zdrowia.

Godz. 10. Obiad dla delegatów, wydany przez Rząd holenderski.

Wtorek 16 czerwca.

Godz. 10 i 15. Posiedzenie wszystkich Sekcyj. I temat: Uzupełnianie i doskonalenie lekarzy i framaceutów wojskowych. Ref.: Holandja — Jugosławja. Wybór Komisji do opracowania wniosków.

Godz. 21. Przyjęcie.

Środa 17 czerwca.

Godz 10 i 15. II temat: Psychoneurozy wojenne; skutki bezpośrednie i odległe wojny na system nerwowy u walczących i niewalczących. Ref.: Francja — Ameryka.

IV temat: Wyrób i konserwacja ampułek do zastrzyków leczniczych, używanych przez Służbę Zdrowia wojsk lądowych i marynarki. Ref.: Holandja — Rumunja. Wybór komisji do opracowania wniosków.

Godz. 17. Herbatka wydana przez Czerwony Krzyż dla Szefów Delegacyj.

Czwartek 18 czerwca.

Godz. 10 i 15. Temat III: Sposoby tamowania krwotoków na polu walki. Ujednostajnienie materjału pierwszej pomocy i warunków ich zastosowania. Ref.: Holandja — Włochy. Wybór komisji do opracowania wniosków.

V temat: Następstwa urazów wojennych zębów i szczęki dolnej; ich leczenie. Ref. Holandja — Polska.

Godz. 14. Posiedzenie Komitetu Stałego.

Godz. 21. Raut wydany dla członków Kongresu przez Rząd holenderski.

Piątek 19 czerwca.

Wycieczka. Posiedzenie Komitetu Stałego. Głosowanie wniosków i opracowanie porządku dziennego posiedzenia końcowego.

Godz. 19. Bankiet (wpisowe: 10 florenów).

Sobota 20 czerwca.

Godz. 10. Posiedzenie końcowe. Zebranie ogólne.

Strój: Noszenie uniformu nie jest obowiązkowe; na rauty i przyjęcia zaleca się strój wieczorowy i dekoracje.

Wycieczki: Program wycieczek dodatkowych, pozwalających zwiedzić Holandję zostanie ogłoszony w najbliższym czasie. Zorganizowanie ich zostało polecone agencji Thos. Cook.

Dotychczas następujące państwa przyznały ulgi na kolejach dla członków Kongresu i ich rodzin:

Anglja ⅓ część ceny tam i zpowrotem, Francja 50%, Włochy 50%, Szwajcarja 25%, Niemcy 25 — 30%, Polska 25%, Czechosłowacja 33%, Austrja 25%, Węgry 50 proc., Norwegja 25%, Danja 30%, Rumunja 50%, Turcja 30%, Hiszpanja 35 — 40%, Portugalja 75%, ale tylko dla portugalczyków, Grecja 50%.

W celu ułatwienia wyjazdu polskim członkom Kongresu, Polski Komitet Propagandy pod przewodnictwem Generała Kołłątaj - Srzednickiego postanowił zorganizować zapisy uczestników zbiorowo; spodziewane jest uzyskanie ulgowych paszportów dla członków Kongresu i osób towarzyszących (żony, córki), uzyskanie specjalnego wozu kolejowego na linji Warszawa - Haga i t. p.

W Kongresie mają prawo uczestnicy oficerowie służby zdrowia (lekarze, farmaceuci, dentyści)) zawodowi i rezerwowi. W sprawie zapisu oficerowie rezerwy winni się zwracać do Sekretarjatu Naczelnej Izby lekarskiej, Podwale 18 do Dr. Pietrasiewicza, a oficerowie zawodowi do Departamentu Zdrowia M. S. Wojsk. do Ppłk. Jabłonowskiego.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY.

Ubył z naszego grona jeden z najstarszych członków naszego Związku kol. *Mr. Tomasz Topolnicki.*

Urodzony w r. 1869 w Tomaszówce, pracował po uzyskaniu dyplomu prowizora w Kijowie, w aptekach kijowskich, jekaterynosławskich i jako kierownik oddziału w hurtowni „Jurotat" w Kijowie. Czas pewien dzierżawił aptekę Potockiego w Peczarach, a potem nabył na własność aptekę w Frampolu.

Po śmierci ojca osiadł w swej rodzinnej wsi i dopiero wojna i rewolucja rosyjska, ktcra pozbawiła go majątku i ogniska rodzinnego, zmusiła go do dalszej wędrówki. Jako wygnaniec znalazł posadę w aptece d-ra Pilewskiego we Lwowie i tu pracował przez lat dziesięć. W tym czasie nauczyliśmy się cenić Jego niezmierne zalety ducha Jego koleżeńskość i ofiarność, karność organizacyjną, niespożytą młodzieńczość umysłu, a także dużą wiedzę oraz doświadczenie zawodowe, które dla młodszych kolegów nigdy nie były zamknięte. Serce wszystko widzące i słyszące, ręka, na którą można było liczyć w nieszczęściu, równowaga ducha, będąca źródłem otuchy dla innych, oto cechy człowieka, który odszedł.

Żegnaliśmy Go z żalem i z raną w sercu.

Cześć Jego pamięci!

*

Dnia 27 stycznia b. r. zmarł w Kielcach prowizor farmacji *ś. p. Wincenty Benon Szydziński.*

Urodzony w 1870-ym roku w Kielcach, nauki pobierał w kieleckiem gimnazjum państwowem.

Praktykę uczniowską odbywał w aptekach Saskiego w Kielcach i ss-ów Radomskiego w Nowym Mieście. W roku 1892 otrzymał świadectwo pomocnika w Warszawie. Uzyskawszy w roku 1898-ym dyplom prowizora farmacji w Dorpacie pracuje w aptekach: Fryka w Radomiu, Skowrońskiego w Siedlcach, Stypińskego i Sużyckiego w Warszawie i Starnawskiego w Kutnie, poczem w roku 1910-ym obejmuje dzierżawę apteki Grodka w Kole.

W niespełna rok wskutek złego stanu zdrowia zmuszony był z dzierżawy zrezygnować i po odbytej kuracji w roku 1912-ym

Z UBIEGŁEGO KARNAWAŁU.

Zabawa Sylwestrowa 1930-31 r. w Oddziale Warszawskim Z. Z. F. P.

Grupa gości balowych jednej z 3-ch zabaw, które w ubiegłym karnawale odbyły się w lokalu Oddz. Warszawskiego Z. Z. F. P.

obejmuje zarząd apteki Krzanowskiego w Kielcach, następnie pracuje kilka lat w aptece Gierałtowskiego, poczem w roku 1925-ym obejmuje stanowsko kierownika apteki w Powiatowej Kasie Chorych w Kielcach, na którym pozostaje do zgonu. W okresie pracy w Kielcach do roku 1923-go jest członkiem P. P. T. F., oddziału w Kielcach, później od założenia Oddziału Zw. Zaw. Farm. Prac. członkiem zarządu tegoż związku.

Ubył z szeregów farmacji człowiek, który kochał zawód, który umiał prócz codziennej pracy znaleźć czas na śledzenie postępów nauki, bogacąc nimi wiedzę własną i kolegów; ubył wzór uczciwości, obowiązkowości i wiary w zawód. Będąc idealistą, całe swe zdrowie kładł tam, gdzie wymagało zajęte przez niego stanowisko. Organizując w ciężkich warunkach aptekę Kasy Chorych pracował w niej od rana do nocy, nawet złożony ciężką chorobą, o niej stale mówił i myślał. Uznaniem dla Niego było życzliwe stanowisko, zajęte przez Pow. Kasę Chorych, Kolegów i znajomych, — tak za życia jak i po zgonie. Cześć Jego pamięci!

Marjan Ząbek.
Przewodn. Oddz. Z. Z. F. P. Kielce,

Ze Świata

BELGJA. W wieku 61 lat zmarł w Brukseli znany z swych prac naukowych i polityczno - zawodowych aptekarz Dr. *Albert Schammelhout*. Zmarły był długoletnim redaktorem „Journal de Pharmacie de Belgique".

Przywóz sztucnych środków słodzących. Ostatnio zabroniono przywozu do Belgji z zagranicy sacharyny i t. p. środków słodzących. Minister skarbu ma jednak prawo wyjątkowego zezwolenia na wwóz wymienionych materjałów, przeznaczonych wyłącznie do celów leczniczych.

CZECHOSŁOWACJA. II Kongres Farmaceutów Słowiańskich odbędzie się z początkiem czerwca b. r. w Pradze.

FRANCJA. Ustawodawstwo w przedmiocie przywozu środków odurzających rozciągnięto ostatnio na kodeinę i jej sole, kodeinę surową i jej sole nieoczyszczone, etylomorfinę, wszystkie etery morfiny i ich sole, wreszcie na wszystkie resztki makowca pozostałe po wyosobnieniu zeń morfiny.

NIEMCY. Z początkiem lutego b. r. zmarł w Berlinie znany farmakolog *Paul Trendelenburg*, profesor tamtejszego uniwersytetu.

Produkcja syntetycznej kamfory. Wedle statystyki amerykańskiej produkcja roczna kamfory syntetycznej wynosi 7,5 miljona kg., z czego 6 miljonów kg., a więc 80%, produkują Niemcy. Resztujących 20% wypełnia produkcja Francji, Italji i Szwajcarji. Zużycie kamfory naturalnej i sztucznej wynosi: 66% w przemyśle celuloidowym, 14% w fabrykacji środków dezynfekcyjnych, 10% w przemyśle farmaceutycznym, 10% w fabrykacji środków wybuchowych. Produkcja niemiecka ogranicza się do 3 firm: Schering (50% produkcji ogólnej)

NIEMCY. Nowe rozporządzenie o aptecznym obrocie środkami odurzającemi wchodzi w życie 1 kwietnia 1931 r. Niektóre przepisy obowiązują już od 1 lutego b. r. Apteki są m. in. obowiązane do prowadzenia dwu książek rozchodu środków odurzających, a to jednej obejmującej leki przyrządzone w aptekach, drugiej zaś obejmującej specyfiki wydawane w opakowaniu gotowem.

Niektóre stronnictwa polityczne wniosły do parlamentu niemieckiego projekt ustawy zabraniającej Kasom chorych fabrykacji w własnym zakresie środków leczniczych, opatrunkowych i t. d. Istniejące przedsiębiorstwa tego rodzaju mają ulec likwidacji do 6 miesięcy.

TURCJA. Nowa farmakopea obowiązująca na całym terenie Turcji, wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1931 r. Do tego czasu wolno aptekom posługiwać się dotychczas obowiązującą farmakopeą francuską i wydawać leki, odpowiadające jej przepisom.

Z WYDAWNICTW.

Nakładem Okręgowego Związku Kas Chorych w Krakowie ukazały się ostatnio następujące wydawnictwa:

Choroby nerek — podręcznik przeznaczony dla lekarzy-praktykantów i słuchaczy medycyny, opracowany przez Prof. Uniwersytetu w Berlinie Dr. M. Rosenberga, przełożony na polski przez Dr. R. Kunickiego i Dr. Liwszyca.

Choroby oczne, z któremi najczęściej spotyka się lekarz-praktyk, starannie opracowana broszura przez Prof. Dr. K. Noiszewskiego.

Rozpoznawanie i leczenie rwy kulszowej — ilustrowana broszura napisana przez Prof. Dr. Kazimierza Orzechowskiego.

Psychoanaliza (6 wykładów wygłoszonych na Wolnej Wszechnicy w Warszawie) przez Dr. Maurycego Bornsztajna.

Szkoda tylko, że tak ruchliwy Okr. Zw. K. Ch. w Krakowie nic nie wydaje z dziedziny nauk farmaceutycznych.

S.

POKWITOWANIE. Niniejszem kwituję z odbioru zł. 450, zebranych przez słuchaczów II-go roku Kursów prowizorskich, zamiast wieńca na trumnę ś. p. męża mego, Jana Rakowskiego, składając jednocześnie tą drogą serdeczne podziękowanie ofiarodawcom.

A. Rakowska.

Redakcja i Administracja „Kron. Farmac." czynne od godz. 11 do 3 codziennie, oprócz niedziel i świąt.
Warszawa, Marszałkowska 138 m. 8. Telefon 323-18. Konto czekowe P.K.O. 8491.
CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 90 zł., ½ str.—50 zł., 1/4—25 zł., 1/8—14 zł., 1/16—7 zł. przed tekst. i na ostatniej str. okładki o 10% droże
Redaktor odpowiedzialny: Kazimierz Dąbrowski. Wydawca: Zw. Zawod. Farmac. Prac. w Rzeczypospolitej Polskiej.
Zakł. Druk. F. Wyszyński i S-ka, Warszawa, Warecka 15.